

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.8.2025.355515>
УДК 78.071.1(477-21)(092):930.25(438)(045)

STANKIEWICZ JERZY

Stankiewicz, Jerzy. Doctor of Art Studies (Dr. Hab.), Professor, Honorary Professor of the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music (Kraków, Poland).

Станкевич Єжи. Доктор мистецтвознавства (Dr. Hab.), професор, почесний професор Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського (Краків, Польща).

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3462-3386>

zkp@zkp.krakow.pl

THE TRAGIC FATE OF THE KYIV ARTIST KOSTIANTYN REGAME AND HIS LEGACY (NEW MATERIALS FROM KRAKÓW)

ТРАГІЧНА ДОЛЯ МИТЦЯ-КИЯНИНА КОСТЯНТИНА РЕГАМЕ ТА ЙОГО СПАДЩИНИ (НОВІ МАТЕРІАЛИ З КРАКОВА)

Zanim przystąpię do tematu, proszę mi jeszcze pozwolić, że z okazji jubileuszu 85-lecia przekażę życzenia pomyślności i zdrowia pani prof. **Lesi Diczko**, wspomianej i pamiętanej w Polsce z racji festiwalu muzyki chóralnej i cerkiewnej w Supraślu i jej przyjaźni ze zmarłym kompozytorem Romualdem Twardowskim. Pragnę także przekazać specjalne podziękowania i pozdrowienia pani prof. **Olenie Taranczenko**. A także powitać i pozdrowić uczestnika sesji plenarnej z Warszawy online, **Jerzego Kornowicza**, byłego znakomitego prezesa Związku Kompozytorów Polskich oraz dyrektora międzynarodowego festiwalu „Warszawska Jesień”!

Po znacznej przerwie — kiedy to Akademia Muzyczna im. Piotra Czajkowskiego w 2014 roku obdarzyła mnie zaszczytnym

tytułem *doctora honoris causa* i mianowała „poczesnym profesorem” tej wiodącej ukraińskiej uczelni — po przerwie, powracam tu do Państwa i wszystkich moich przyjaciół, i wracam z nowymi wiadomościami.

Upłynęło sporo czasu, ale nie porzuciłem i wręcz odwrotnie — stale kontynuuję pracę na temat życia i twórczości Konstantego Kazimierza Rudolfowicza Regameya (1879–1938) ojca w Kijowie oraz jego syna Konstantego Regameya w Warszawie i w Lozannie.

W pierwszej części mojego wystąpienia omówię nowe dokumenty z archiwum NKWD ujawnione w końcu na Ukrainie, dotyczące śmierci ojca Konstantego Kazimierza Regameya w 1938 r. W drugiej części przedstawię rękopis jego *Koncertu fortepianowego fis-moll*, odnalezionego w Krakowie.

Jedną z tez obecnej konferencji jest: „Instytut Muzyczno-Dramatyczny M. V. Łysenki jako czynnik formowania narodowego profesjonalizmu muzycznego (120 lat od założenia)”, ten temat bezpośrednio dotyczy Konstantego Kazimierza Rudolfowicza Regameya.

Urodzony w 1879 roku w Żmierzynie na Podolu, ukończył klasę fortepianu Anny Jesipowej w Konserwatorium w Sankt Petersburgu. Rozpoczął karierę pedagogiczną w szkole muzycznej założonej w Kijowie wspólnie z żoną Lidią Slavitch-Regame również absolwentką Jesipowej. Konstanty Rudolfowicz parę lat później był już znany jako bardzo dobry pianista i akompaniator głównie działający w Radiokomitecie. W 1928 zostaje profesorem fortepianu w Instytucie Łysenki. Występuje na wielu koncertach z wybitnymi śpiewakami tej epoki, m. in. dwa barytony — Michaił Boczarow i Mykoła Filimonow i tenor Dmitro Rewucki. Także im akompaniuje na żywo w cenionych audycjach Lewko Rewuckiego, w studio radia kijowskiego, przedstawiających rozwój gatunku pieśni solowej.

Wychowany w Odessie w rodzinie o polskich tradycjach, mówiący i piszący po polsku, Konstanty Kazimierz stał się miłośnikiem i znawcą muzyki polskiej, a nawet władze ukraińskie uznały go za eksperta polskiej muzyki. W 1936 roku otrzymuje

polecenie ukraińskiej władzy radzieckiej zorganizowania polskiego zespołu pieśni i tańca, który bardzo szybko rozpoczyna działalność koncertową. Jako założyciel i kierownik zespołu ogłasza ją w piśmie „Radiańska Muzyka” w 1936 i 1937 roku. Jednakże NKWD dokonuje gwałtownych i niespodziewanych aresztowań wśród polskich członków zespołu. W końcu 14 grudnia 1937 roku aresztuje samego kierownika Regameya.

Tylko cztery dni trwały szybkie przesłuchania NKWD i 18 grudnia 1937 roku otrzymuje Regamey zarzut szpiegostwa na rzecz burżuazyjnej Polski. Przyznaje się otwarcie, że odwiedzał poselstwo polskie w Kijowie, ażeby przekazać i odebrać listy od swego syna, którego po rewolucji matka Lidia Sławicz zabrała do Warszawy i za którym bardzo tęsknił.

Zarzut szpiegostwa postawiony Regameyowi, oparty jest na motywie panującego wówczas w Kijowie głodu, o bo o tym głodzie pianista miał rzekomo dostarczać informacje do poselstwa polskiego, choć problem głodu był sprawą codzienną i powszechnie znaną, która wszystkim dokuczwała i ciążyła nad wszystkimi, i nie mogła to być tajemnica państwowa.

Ujawnione publicznie zostały **cztery dokumenty NKWD**¹, zamieszczone na ukraińskich stronach: „Narodowy istoriko-memorialnyj zapovidnyk — Bykownianskie groby”, razem z artykułem Oleny Polidowicz. Przedstawiają one decyzję aresztowania NKWD, zarekwirowania rzeczy prywatnych, należących do wyposażenia mieszkania pianisty, fragment przesłuchania oskarżonego oraz wyciąg z wydanego wyroku śmierci oraz tragiczne potwierdzenie wykonania wyroku przez rozstrzelanie 20 stycznia 1938 r. O północy w więzieniu w Kijowie (ilustracje 3–6).

Po 86 latach mamy wreszcie pełną prawdę o tym jak tragicznie zginął Konstanty Kazimierz Rudolfowicz Regame przez rozstrzelanie. Tak dokładnie o tym nie wiedziała nawet Natalia Macharina, druga żona Konstantego Rudolfowicza. Po wojnie

¹ Proszę podać sygnatury dokumentów oraz miejsce ich przechowywania (instytucję archiwalną).

mieszkała już w Moskwie z mężem Borysem Markusem i córką Swietlaną, która była inżynierem. W Macharina z rodziną w 1957 roku wystąpiła do wysokich władz Sojuza o rehabilitację swego męża, pianisty i kompozytora, pedagoga Instytutu Łysenki w Kijowie i tę rehabilitację uzyskała. *Konstanty Rudolfowicz Regamey* został rehabilitowany i publicznie oczyszczony z kłamliwych zarzutów że był szpiegiem. Był prawym obywatelem, artystą, pasjonatem muzyki, ale fałszywe okoliczności polityczne skazały go na śmierć!

Nie wiedział przez wiele lat o takiej tragicznej śmierci ojca jego syn Konstanty Regamey, ani podczas gdy żył w Warszawie ani w Lozannie, bo opowiadano błędnie o śmierci jego Ojca w gułagu. A Syn był wybitną, wielce szanowaną osobowością życia muzycznego najpierw w Warszawie do 1944 roku, a potem w Lozannie w Szwajcarii romańskiej w kantonie Vaud. Był znanym i cenionym profesorem filologii hinduskiej w Uniwersytetach w Lozannie i Fryburgu.

Ciekawym aspektem sprawy jest to, że w protokole NKWD Konstanty Kazimierz Regamey ojciec nazwany został Polakiem. A był przecież z pochodzenia Szwajcarem (z emigracji swego pradziada Ludwika Regameya z kantonu Vaud do Wilna w połowie XIX wieku). Nie mogąc znać jeszcze tych dokumentów także autor Anton Mucha, zamieszcza w swoim *Dobidniku — Kompozitori Ukrainy ma ukraïnskoï diaspori* (Kijów 2004) określenie: „Regamey — z pochodzenia Polak” [Myxa, 2004, c. 250]. Wskazuje to jak silne było skojarzenie polskości z Konstantym Kazimierzem Rudolfowiczem.

W odrodzonej i wolnej Ukrainie kilku autorów takich, jak Liu Oleksandriwna Parchomienko, Walentyna Kuzyk czy Ivan Łysenko, przytacza nazwisko Regameya pośród wielu innych represjonowanych muzyków i kompozytorów. Ale do dzisiaj na Ukrainie nie ma opracowania monograficznego poświęconego Regameyowi.

Pierwszy biogram Regameya ojca, po latach zbierania materiału, udało mi się zrekonstruować i od razu opublikować w polskiej *Encyklopedii Muzycznej PWM* w Krakowie w 2004 r.

pod redakcją doktor Elżbiety Dziębowskiej, a było to dokładnie 20 lat temu. To hasło o Regameyu ciągle aktualne jest teraz przetłumaczone na język ukraiński, literatura uzupełniona z pomocą pani Walentyny Kuzyk i zostało opublikowane w VI tomie *Encyklopedii Muzycznej Ukrainy*, który ukazał się w 2023 roku [Станкевич, 2023]. Jest to pierwszy szczegółowy artykuł-hasło o Konstantym Rudolfowiczu Regame w ukraińskiej literaturze.

Druga część referatu — przedstawienie nieznanego rękopisu *Koncertu fortepianowego fis-moll* op. 21 Konstantego Rudolfowicza, który został odnaleziony w Krakowie. Zdarzyło się to przy likwidacji mieszkania ostatniego w Krakowie zmarłego członka rodziny: Hanny Kucharskiej-Regamey żony Konstantego Regameya syna. Zmarła w Krakowie pani Danuta Kucharska, starsza siostra Hanny Kucharskiej. Ojciec Władysław Kucharski, tych dwóch sióstr Danuty i Hanny, był ministrem skarbu rządu polskiego w okresie między dwoma wojnami światowymi. Żyli dostatnio i mieli mieszkania w Warszawie i w Krakowie oraz piękny dwór w Sierakowie nie daleko Krakowa. Tam Konstanty, jeszcze jako student, był zapraszany do udzielania lekcji córkom ministra.

W jaki sposób partytura *Koncertu fortepianowego* Konstantego Rudolfowicza znalazła się z Kijowa w Krakowie — nie wiadomo, prawdopodobnie została przywieziona z Kijowa do Warszawy przez kogoś ze znajomych i zaprzyjaźnionych. Do tego kręgu osób mogła należeć wielka śpiewaczka Ewa Bandrowska-Turska, primadonna Opery Warszawskiej, występująca w Kijowie lub znany dyrygent Grzegorz Fitelberg, który jakiś czas pracował w Radiokomitecie w Kijowie jako dyrygent radiowej orkiestry, tam gdzie zatrudniony był Konstanty Kazimierz jako koncertmistrz, pianista i kierownik sekcji akompaniamentu odpowiedzialny za sześciu akompaniatorów.

W jednym z listów z 1934 roku, które stały się pośrednio przyczyną oskarżenia NKWD i skazania na śmierć Regameya, ojciec zwraca się do syna z pytaniem: „Czyś próbował kiedy grać mój fortepianowy koncert. Prawdopodobnie wkrótce będę go demonstrował w Związku Radzieckich Kompozytorów, gdzie

jestem odpowiedzialnym sekretarzem...” To zdanie z listu ojca jest jedynym śladem, mówiącym o istnieniu tego koncertu. I potwierdza fakt, że partytura została przekazana do Polski.

Cała dotychczasowa znana nam twórczość Regameya ojca składała się z miniatur fortepianowych oraz pieśni, romansów do tekstów modnych poetów Leonida Andrusowa, Siemiona Nadsona, Aleksieja Apukhtina czy Konstantin Rocher i pozostawała w estetycznym kręgu późnoromantycznym. Te romanse ukazały wielki talent melodyczny kompozytora, do konstruowania pięknej kantyleny wspartej kunsztownym fakturalnie akompaniamentem fortepianowym (ilustracje 11–13).

Ponadto Regamey wspominał w korespondencji z synem o pracy z orkiestrą i przygotowaniach aranży i różnych opracowań. Ale dopiero pojawienie się tego rękopisu ukazuje nam dużą formę skomponowaną na fortepian solowy z towarzyszącym drugim fortepianem. Z aury późno romantycznej zbliżamy się do harmoniki bardziej zaawansowanej i postskriabinoskiej oraz atmosfery utworów wczesnego Rachmaninowa. Właściwego przełamania harmoniki na progresywną i bardziej nowoczesną dokonał dopiero jego syn Konstanty w swoich pierwszy utworach fortepianowych, także miniaturach i preludiach powstałych w Warszawie w latach dwudziestych.

Odnaleziony *Koncert fis-moll* op. 21 Ojca składa się z dwóch zachowanych części *Allegro con spirito* i *Andante cantabile*, to ponad 30 minut muzyki. Natomiast część trzecia *Finale* po pierwszych 42 taktach urywa się w rękopisie i nie ma kontynuacji, nie dając wyobrażenia o rozwoju tej finałowej części (ilustracje 14–16).

Odnalezione utwory Regameya ojca, pieśni i utwory fortepianowe, które były wydane przez wydawnictwo G. I. Indrżiszka w Kijowie, wszystkie już były wielokrotnie wykonywane na koncertach w Krakowie na Międzynarodowym Festiwalu Dni Muzyki Kompozytorów Krakowskich oraz w Warszawie, a jak również w Kijowie i Winnicy, m. in. na koncertach z okazji setnej rocznicy urodzin jego syna w 2007 i w 70-rocznicę tragicznej śmierci ojca w 2008 r.

Najważniejszym projektem w promocji dzieła i pamięci o Regameya jest publikacja serii zeszytów nutowych zawierających wczesne utwory wokalne i fortepianowe. Zostały one wydane w serii nutowej (w dwóch językach francuskim i polskim) wydawnictwa Musica Iagellonica w Krakowie na podstawie odnalezionych przeze mnie rękopisów w Archiwum Regameya w Bibliotece Kantonalnej i Uniwersyteckiej w Lozannie. Jednocześnie wszystkie te pieśni i utwory zostały już nagrane na płyty CD wydawnictwa POLMIC należącego do Związku Kompozytorów Polskich.

Pierwszy był dwupłytowy album „Regamey and Regamey”, nagrany przez sopran Olę Pasiecznik, wybitną śpiewaczkę ukraińską, działającą w Polsce wraz z siostrą pianistką Natalią Pasiecznik z Królewskiej Akademii Muzycznej w Sztokholmie.

Na drugiej płycie „Regamey & Regamey” nagraliśmy wszystkie pieśni na baryton Syna i Ojca w interpretacji szwajcarskiego solisty Roberta Kollera z Bazylei, który śpiewa te utwory po francusku, niemiecku, rosyjsku i po polsku. Rozpoczęte jest nagrywanie trzeciej płyty z nowo odkrytym *Koncertem fortepianowym fis-moll* wraz ze znakomitymi jego miniaturami fortepianowymi. Ta płyta także ukaże się w wydawnictwie POLMIC.

W konkluzji referatu powiem, że to tyle, co my, muzykolodzy i humaniści możemy dzisiaj zrobić dla uratowania i zabezpieczenia ginącego patrymonium w dziedzinie muzyki i sztuki. Poeci głoszą, że „Miłość jest silniejsza niż Śmierć”. Starajmy się więc, choć w taki sposób, dzięki naszej sile, pasji i pracy, by stawiać opór zagładzie i przeciwstawiać się okrutnej wojnie, aby utrwać i ratować od unicestwienia całe przestrzenie kultury, piękna i wiary w przyszłość.

1. Konstanty Kazimierz Rudolfowicz Regamey.
Urodzony 23 czerwca 1879 w Żwiryńce (koło Winnicy, Podole),
rozstrzelany przez NKWD 20 stycznia 1938 w Kijowie

1. Регамей Костянтин Казимир Рудольфович.
Народився 23.06.1879 у Жвіринці (поблизу Вінниці, Поділля),
розстріляний НКВД 20 січня 1938 у Києві

2. Sto Lat Muzykologii Polskiej. XL Ogólnopolska Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów. Polskich Uniwersytet Jagielloński. Kraków, 23–25 listopada 2011

**2. Сто років польської музикознавчої науки.
XL Національна музикознавча конференція
Спілки польських композиторів. Ягеллонський університет.
Краків, 23–25 листопада 2011 року**

*В архив
19/15
19/15*

10

СПРАВКА

На арест РЕГАМЕ Константина Гудольфовича, 1879г.рожд., поляк, гражд. СССР, б/п., профессор музыки, проживает по Тарасовской ул. №-14 кв.2.

ар.
РЕГАМЕ

РЕГАМЕ является посетителем польского консульства в Киеве.

При посещениях консульства, оставался там продолжительное время.

В Польше проживает сын РЕГАМЕ, с которым он поддерживает связь.

По аг. данным, квартиру РЕГАМЕ посещают подозрительные лица, приезжавшие из других городов Сов.Союза.

РЕГАМЕ, как подозрительного по шпионажу считаем необходимым арестовать.-

ЗАМ. НАЧАЛЬНИКА 3 ОТДЕЛА УГБ НКВД УССР
МАИОР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ- /САМОЙЛОВ/

ПОМ. НАЧ. 3 ОТДЕЛЕНИЯ
ЛЕЙТЕНАНТ ГОС. БЕЗОПАСНОСТИ- /КАГАНОВИЧ/

" " декабря 1937г.
г. К и е в

вх-4.-

3. Kopia Protokół z poleceniem aresztowania

3. Kopia protokołu pro areszt

- 3 -

16

Отвѣт: Да, действительно, я была
информатором польского консуль-
ства в г.р. Киеве, с 1934 года.

Вопрос: При каких обстоятельствах Вас
завербовали и какие Вы полу-
чили задачи политической
работы от польского консульства.

Отвѣт: В начале 1934 года мне поль-
ский консул ввѣвал письмом
через пошту, чтобы я вышла
в польское консульство.

Когда я пришла в польское
консульство по консулу прогол
мне письмо от моей сестры
Добровольской, которая спрашивала
о моем здоровье.

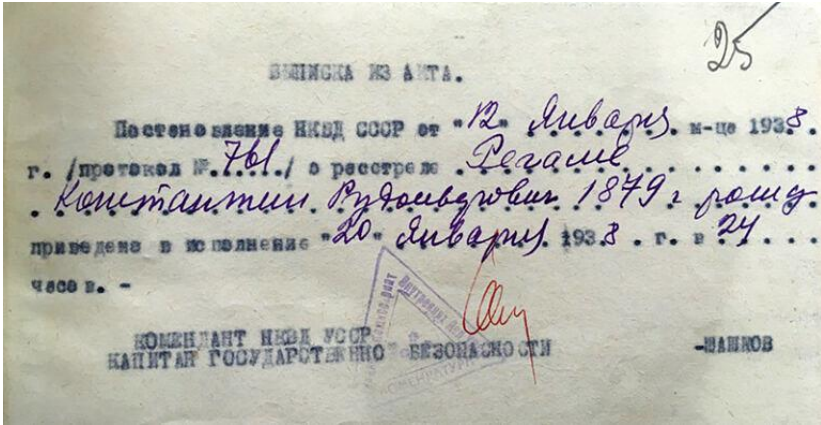
Консул мне сказал что
я была сестру очень хорошо зна-
ла что бывало в доме на иванице.
и что моя сестра ивинецкая хоро-
шей знакомой консула, и проси-
ла передать мне письмо.

Консул от меня
распрашивал как я живу в
советском союзе, не голодаю, ли-
терировался где работаю.

К. Плещин

5. Kartka z przesłuchania

5. Kartka z dopиту

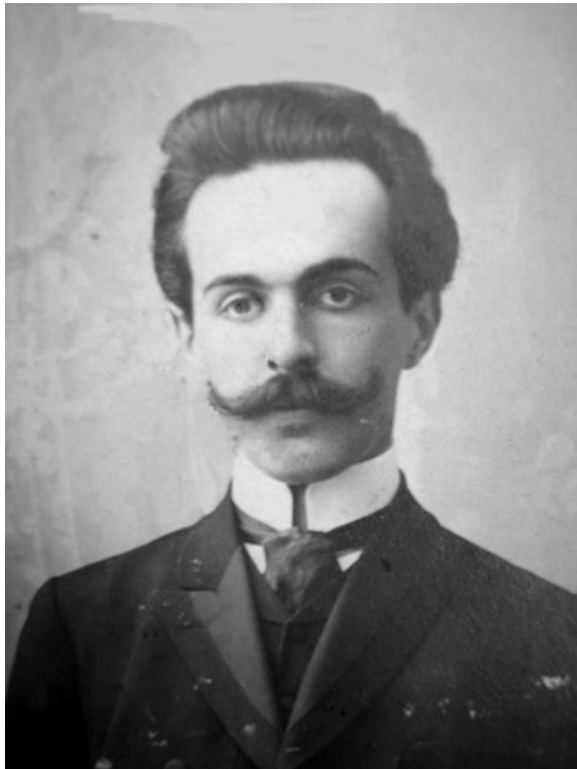

6. Wypis
z wyroku
śmierci

6. Фрагмент
зі смертного
вироку

7. Konstanty
Kazimierz
Rudolfowicz
Regamey

7. Костянтин
Казимир
Рудольфович
Регамей

8. Konstanty Kazimierz Rudolfowicz Regamey

8. Костянтин Казимир Рудольфович Регамей

**9. W gronie nauczycieli znanej kijowskiej Szkoły muzycznej
M. A. Tutkowskiego, gdzie Konstanty Regameya pracował przed
założeniem własnej szkoły muzycznej**

**9. Серед викладачів відомої музичної школи імені
М. А. Тутковського в Києві, де Костянтин Регамей працював
до заснування власної музичної школи**

10. Konstanty Kazimierz Regamey z synem Konstantym, ok. 1913 r.

10. Костянтин Казимир Регамей із сином Костянтином,
бл. 1913 р.

UN COIN PAISIBLE
(ТИХИЙ УГОЛОКЪ)

VALSE DE SALON
pour PIANO à 2 mains
par
CONSTANTIN RÉGAMEY

Prix 60 cop.

Propriété de l'éditeur.

KIEFF.		LÉON IDZIKOWSKI		VARSOVIE.	
29, Kreschtschatik, 29.				119, Marszatkowska, 119.	
Commissionnaire de la Société Fournisseur de l'Institut					
Moscou, A. Guilheil.	Moscou, P. Jurgenson.	Odessa, E. Ostrowski.		Petersbourg, A. Johansen.	Restow %d, L. Adler.
Kiéatérinoclav, H. Krygier.	Kharkow, A. F. Gerhard.	Moscou, J. H. Zimmermann.		Vladivostok, S. Kraiewska.	Varsovie, Gebethner & Wolff.
				Voronège, W. Kastner.	Wilno, J. Zawadzki.

**11. Wydanie oficyny Leona Idzikowskiego.
Kijów — Warszawa**

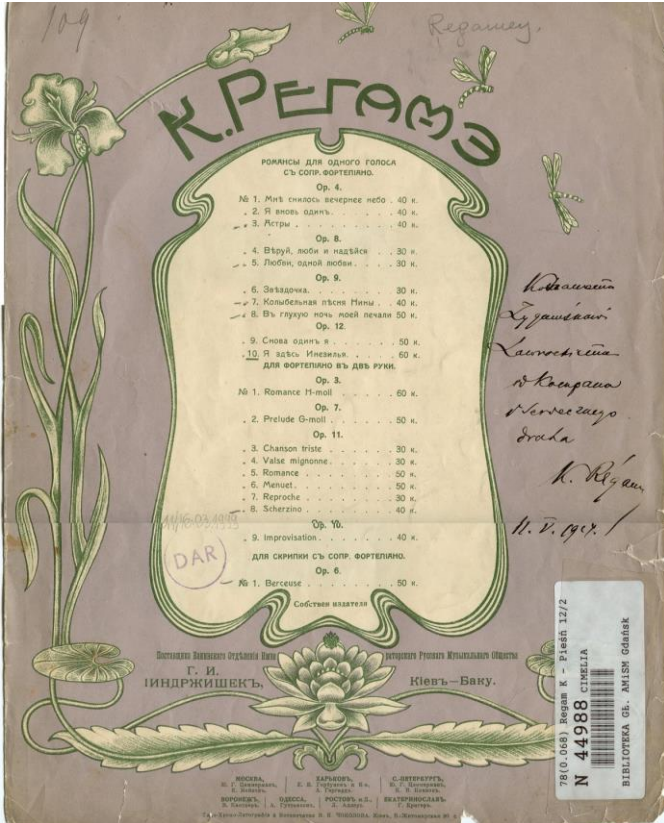
**11. Опубліковано видавництвом Леона Ідзіковського,
Київ — Варшава**

12. Utwory odnalezione

12. Віднайдені твори

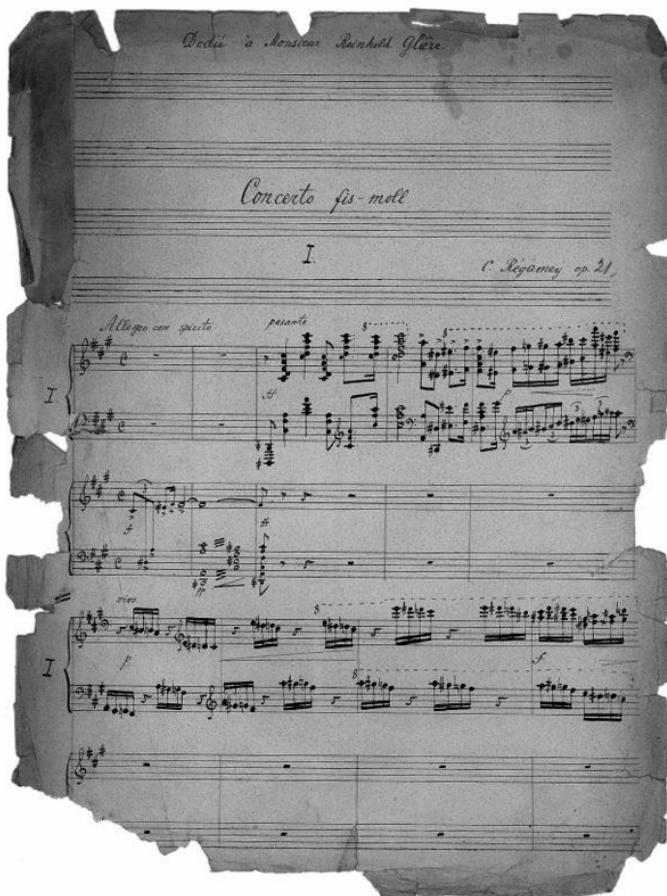
№ з/п	Твори	Автор тексту	Опус
1.	«Любви, одной любви»	Siemion Nadson Семен Надсон	op. 8 nr 2
2.	«В глухую ночь моей печали»	Leonid Andrusow Леонід Андрусов	op. 9 nr 3
3.	«Снова один я»	Aleksiej Aruchtin Олексій Апухтін	op. 12 nr 1
4.	«Мне снилось вечернее небо» („ <i>Bezbrzeżna mi przestrzeń się śniła</i> ”)	Siemion Nadson Семен Надсон, Henryk Zelenay Генрик Зеленай (переклад польською)	op. 4 nr 1
5.	«Веруй, люби и надейся»	Автор невідомий	op. 8 nr 1.
6.	«Астры»	Aleksiej Aruchtin Олексій Апухтін	op. 4 nr 3
7.	«Я здесь, Инезилья»	Aleksandr Puszkın Олександр Пушкін	op. 12 nr 2

№ з/п	Dziela	Твори	Опус
1.	<i>Berceuse na skrzypce i fortepian</i>	Колискова для скрипки й фортепіано	op. 6 nr 1
2.	<i>Improvisation na fortepian</i>	Імпровізація для фортепіано	op. 10 nr 9
3.	<i>Chanson triste na fortepian</i>	«Сумна пісня» для фортепіано	op. 11 nr 3
4.	<i>Un coin paisible. Valse de Salon na fortepian</i>	«Тихий куточок» Салонний вальс для фортепіано	

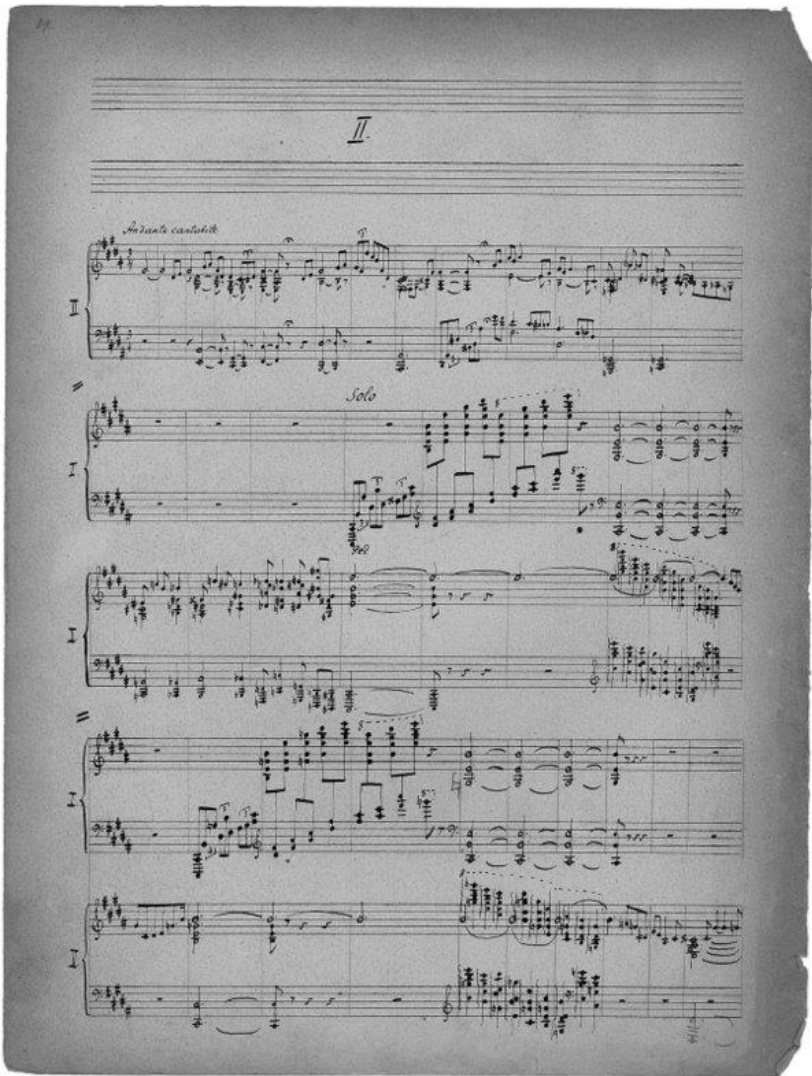
13. Utwory kameralne K. Regameya ukazywały się drukiem w oficjalnym wydawnictwie Ruskowo Muzykalnowo-Obszczestwa G. I. Indrżiszek, Kijów — Baku. Egzemplarz z Biblioteki Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.
Dedykacja: „Kochanemu Zygmuntowi Ławrockiemu od kompana i serdecznego druha K. Regameya. 11.V.1917”

13. Камерні твори К. Регамея, опубліковані видавництвом Російського музичного товариства Г. І. Индржишка (Київ — Баку).
Примірник з бібліотеки Музичної академії імені Станіслава Монюшка у Гданську.
Присвята: «Моєму коханому Зигмунту Лавроцькому від товариша й щирого друга К. Регамея. 11 травня 1917 року»

14. Konstanty Kazimierz Regamey. Concerto na fortepian solo z towarzyszeniem drugiego fortepianu *fis-moll*, op. 21. Nowo odkryty w Krakowie rękopis (ss. 1–38). Dedié à Monsieur Reinhold Glière. Część I. *Allegro con spirito* (introdukcyj)

14. Костянтин Регамей. Концерт для фортепіано соло з акомпанементом другого фортепіано *фа-дієз мінор*, op. 21. Нещодавно знайдений у Кракові рукопис (арк. 1–38). Присвячено Рейнгольду Глієру. Частина перша. *Allegro con spirito* (вступ)

15. Część II. *Andante cantabile* (attacca cz. III, ss. 39–55)

15. Частина друга. *Andante cantabile*
(attacca частина третя, арк. 39–55)

16. Część III. *Finale Allegro non troppo*
(ss. 56–57, zachowane tylko 2 takty, brak kontynuacji)

16. Частина третя. Фінал *Allegro non troppo*
(арк. 56–57, збережено лише два такти, продовження немає)

17. Prawykonanie *Koncertu fortepianowego* Konstantego Regameya ojca. 23. Międzynarodowe Dni Muzyki Kompozytorów Krakowskich. Sala Koncertowa im. Krystyny Moszumańskiej-Nazar, 18.VI.2011.
Marek Szlezer, Michał Dziad

17. Прем'єра фортепіанного концерту Костянтина Регамея.
23-ті Міжнародні дні музики краківських композиторів.
Концертний зал імені Кристини Мошуманської-Назар,
18 червня 2011 року. Марек Шлезер, Міхал Дзяд

Przyjeżdżają do nas Wandromi, która zachęca nas swym cudnym głosem. Co do Fiteberg, który dał u nas parę symfonicznych koncertów, to nie bardzo mi się zachęca, choć bezwarunkowo naturalny dyrygent. Jego sam będzie stał pracował w Kijowie w Radio teatru, jako dyrygent. Sufer jest profesorem Kijowskiego Konserwatorium i prawdziwie będzie wykładał w Meisterschule przy Konserwatorium. Zdobył to chętnie, który robił wyścigową karierę. Jest już profesorem I stopnia dyrygent, a parę lat temu, ja byłem w Komitecie, kiedy on składał egzamin na metę. Co się tycał Troje miarki, to komercyjnie "nagrodzić", bo chęć u siebie, ja ty gran. Pracę zyskać nie mogę, potem nigdy, jak ty gran, a miarom mi, że oliczanie.

(Przebieg choroby i skutki)

A mielibyśmy z Tobą dalsze koncert na ~~2 forte~~ 2 forte prau. Czy problemat kiedy grosz mił fortegianozmy koncert. Prawdziwie krótkie były do demonstracjami w Związku Radzieckim muzyki Ukrainy, gdzie jest się odpowiedzianym sekretarzem. Wogóle w tym na tym teraźniejszym jest mała ciekawość. Jest fragmentem nie prau Kijowa, tak Radio on rodnie. Nowsze ulice, w 18 dnie Kijowy, dani Kijow, ziałam, a Kijowczycy jest cały zaafektowany dla ruchu tyko autobusów. Myślę już koniecznie, że bardzo się zyskać, tem bardzo, że u siebie wofitaj, jeszcze Mamie (Matam) i Cori Mat. Długo do Mich przeszedł w Ciesie do Ciesie, a Ciesie prau o przesłaniu do Mich medycy, jak adreku. Ciesie Ciesie, i z uroczą uśmiechem ciekawie odpowiedzi. Ciesie Kijowczy Ciesie.

<p style="text-align: center;">Ojciec do Syna, Kijów, 20 IX 1934, list Nr 2</p>	<p style="text-align: center;">Батько — Синові, Київ, 20.09.1934, лист № 2</p>
<p><i>Koteczku mój jedyny. Wedle umowy nie czekam na Twój list i piszę następny. List Nr 1 otrzymałem i na tem tymczasem zacichło, bo więcej od Ciebie nic nie otrzymałem...</i></p> <p><i>...Co się tyczy Twojej muzyki, to koniecznie „podtjanic” podciągnij się] bo chcę usłyszeć jak Ty grasz. Przecież zupełnie nie słyszałem nigdy, jak Ty grasz, a mówiono mi, że ślicznie. A może byśmy z Tobą dali koncert na 2 fortepiany. Czyś próbował kiedyś grać mój fortepianowy koncert. Prawdopodobnie wkrótce będę go demonstrował w Związku Radzieckich Muzyków Ukrainy, gdzie jestem odpowiedzialnym sekretarzem. W ogóle w życiu naszym terażniejszym jest [wiele] ciekawego. Jeśli przyjedziesz nie poznasz Kijowa, tak bardzo on rośnie...</i></p> <p><i>Myślę już kończyć, bom bardzo się zmęczył, tembardziej, że muszę napisać jeszcze Mamie i Cioci Heli...</i></p> <p><i>Całuję Cię gorąco i z upragnieniem czekam odpowiedzi. Mocno kochający Cię Ojciec</i></p>	<p><i>Котику мій єдиний. За домовленістю не чекаю на Твій лист і пишу наступного. Лист № 1 я отримав, і на цьому тимчасово все стихло, бо більше від Тебе нічого не одержав...</i></p> <p><i>...Що стосується Твоєї музики, то неодмінно «підтягнися» (попрацюй над собою), бо хочу почути, як Ти граєш. Адже я ніколи, зовсім не чув, як Ти граєш, а мені говорили, що дуже гарно. А може, ми з Тобою дали б концерт для двох фортепіано. Чи пробував Ти колись грати мій фортепіанний концерт? Імовірно, незабаром я демонструватиму його в Спілці радянських музикантів України, де я є відповідальним секретарем. Загалом у нашому теперішньому житті є [багато] цікавого. Якщо приїдеш — не впізнаєш Києва, так сильно він зростає...</i></p> <p><i>Думаю вже закінчувати, бо дуже втомився, тим більше що мушу ще написати Mamі й тітці Гелі... Цілую Тебе гаряче й з нетерпінням чекаю відповіді. Міцно люблю Тебе. Батько</i></p>

19. Profesor Konstanty Regamey w wianuszku uczennic w Instytucie Dramatyczno-Muzycznym im. M. Łysenki w Kijowie prawdopodobnie zdjęcie z Jubileuszu 50-lecia w czerwcu 1929 roku. Z powodu presji politycznych władzy sowieckiej Instytut Łysenki został zamknięty w 1932 r.

19. Професор Костянтин Регамей серед учениць в Музично-драматичному інституті імені М. В. Лисенка в Києві — ймовірно, світлина з ювілею 50-річчя в червні 1929 року. Унаслідок політичного тиску радянської влади Інститут Лисенка було закрито 1932 року.